

Posudek na magisterskou diplomovou práci

Bc. Jaroslav Rucký

PŘEKLADATELSKÉ A TLUMOČNICKÉ SLUŽBY PRO SOUDNÍ PRAXI V RUSKU

(Translating and interpreting services for judiciary practice in Russia)

UK FF ÚTRL Praha, září 2016

Diplomová práce Jaroslava Ruckého má charakter deskriptivní teoretické studie a jejím cílem bylo popsat překladatelské a tlumočnické služby pro soudní praxi v Rusku a podat komplexní pohled na situaci v oblasti soudního tlumočení a ověřených překladů s přihlédnutím ke stavu v České republice. Je to první diplomová práce na Ústavu translologie FF UK, jež se problematikou a postavením soudního tlumočení v Ruské federaci zabývá. Situace v Rusku je velmi nepřehledná, protože zde dosud institut soudního překladatele a tlumočnicka oficiálně neexistuje. Absence statusu soudního překladatele a tlumočnicka způsobuje řadu problémů, ať už jde o přibírání tlumočnicků v rámci soudního řízení, vyhotovování a ověřování úředních překladů, o úroveň jejich jazykových znalostí a právního vzdělání a tlumočnických či překladatelských dovedností.

Diplomová práce (DP) má 66 stránek (+7 stran příloh: dotazníky pro překladatelské agentury, přepis rozhovoru s notářem, e-mail s předsedkyní Komory soudních tlumočnicků) a je rozdělena (kromě Úvodu a Závěru) do pěti základních kapitol a řady podkapitol.

Diplomant nejdříve v první kapitole velmi krátce nastiňuje historický vývoj tlumočnických a překladatelských služeb ve státní a veřejné sféře na území dnešního Ruska a stručně komentuje i situaci v českém prostředí (s. 11-15). Škoda, že diplomant nedělá srovnání mezi situací v minulosti a dnes - evidentně byla situace v minulosti v Rusku i RSFSR uspořádanější a funkčnější než v současnosti. Soudní tlumočníci a překladatelé byli jmenováni u soudů na úrovni gubernií a museli skládat jazykové zkoušky. Druhá kapitola (s. 15-37) se věnuje samotným překladatelům a tlumočnickům v soudním řízení. Dělí se na řadu pododílů; nejdříve diplomant definuje pojem soudní tlumočnick, popisuje stručně jazykovou situaci v Ruské federaci a následně se probírá jednotlivými právními akty RF a ukazuje, jak vymezují postavení, práva, povinnosti i odpovědnost tlumočnicků, kteří jsou přibírání k tlumočení v trestních i civilních řízeních. Diplomant zmiňuje problematiku situace v praxi, zneužívání práva na tlumočnicka ze strany účastníků řízení a uvádí v neposlední řadě i stanovené sazby odměn za překlady a tlumočení. Na závěr kapitoly se rozepisuje o projektu Jednotného státního registru soudních tlumočnicků v Rusku, jenž by mohl stávající nesystémovou situaci vyřešit. Třetí kapitola se věnuje postavení notářů v Ruské federaci (s. 38-49). Úloha notářů v Rusku je zcela specifická a poněkud komplikovaná, pokud jde o ověřování dokumentů, překladů či zhotovování vlastních překladů. Diplomant podrobně popisuje složité a poněkud netransparentní fungování spolupráce mezi notáři a překladateli a potažmo překladatelskými agenturami.

Čtvrtá kapitola je věnována roli překladatelských agentur v procesu přibírání překladatelů a tlumočnicků k soudnímu řízení a tomu, jak si překladatelské agentury vybírají překladatele a tlumočnicky pro budoucí spolupráci (s. 50-55). Diplomant zmiňuje i vznik nových subjektů, jež mají zajišťovat tlumočnicky a překladatele pro soudní instance.

Poslední kapitola se zaměřuje na vzdělávání a přípravu soudních tlumočnicků a překladatelů v Rusku. Můžeme spolu s diplomantem konstatovat, že žádná specifická příprava v této oblasti v Rusku neexistuje. V Závěru (s. 61-62) diplomant mimo jiné uvádí, jakým směrem by se mohl výzkum o problematice soudního tlumočení zaměřit. Škoda, že právě tyto aspekty nezohlednil J. Rucký již ve své diplomové práci.

Po obsahové i formální stránce mám řadu kritických výtek, připomínek a komentářů. Diplomová práce vznikala poněkud váhavě, s velkými pauzami a problémy, které se ne vždy diplomantovi podařilo vyřešit, i vzhledem k tomu, že byl pod jistým časovým tlakem. Na mnoha místech textu je patrné, že J. Rucký čerpal z ruských zdrojů, takže interference jsou na denním pořádku (např. s. 20, s. 24, s. 41 - viz uvedeno přímo ve výtisku DP) a české formulace obecně jsou

velmi šroubované a místy téměř nesrozumitelné a komplikované. Rovněž odborná terminologie není vždy vhodně zvolená (např. proces, zodpovědnost, ustanovení data, par., obeznámení s tlumočnickem atd.). Diplomant v Úvodu (s. 9) uvádí, že „*Jako hlavní metodologické nástroje výzkumu byly použity (1) kritická analýza diskursu, jež vychází z ruské legislativy [...], dále čerpá z odborných článků publikovaných v předních právních periodikách, prací ruských lingvistů a translatoLOGŮ; (2) dotazníkové šetření na základě dotazníků rozeslaných překladatelským agenturám působícím na ruském trhu, které také přihlíží k výpovědím týkajících se poskytování překladatelských a tlumočnických služeb soudním orgánům (prostřednictvím emailové korespondence*“. Musím konstatovat, že téměř nic z toho v diplomové práci není, zejména chybí „kritická analýza“. Diplomová práce je čistě deskriptivní. Diplomant rovněž uvádí na s. 8, že jeho práce „*má teoreticko-empirický charakter*“. Opět, nic z toho v DP není: diplomant sice dle svého vyjádření provedl dotazníkové šetření (viz dotazník v příloze) mezi překladatelskými agenturami v Rusku, avšak v textu nikde nepopisuje, jakým způsobem je kontaktoval, kolik odpovědí získal, jaké bylo geografické zastoupení agentur atd. Možná by na tyto dotazy mohl odpovědět alespoň při obhajobě. Totéž se týká kapitoly o notářích (s. 38 a následující), kde diplomant uvádí, že bude vycházet z „*výpovědí právníků a překladatelů*“. Bylo by vhodné je konkrétně uvést. Dto (s. 39) „*dle výpovědi samotných notářů*“ - v rámci obhajoby by diplomant mohl uvést, kolik notářů kontaktoval a kolik odpovědí získal (v příloze je pouze jeden vyplněný rozhovor). Rovněž (s. 39) bych ráda slyšela konkretizaci nezbytné úrovně jazykových znalostí notáře – z textu není zcela zřejmé. Poněkud nejasně působí podkapitola 4.1.2 Soudně překladatelské organizace a není zřejmé jejich propojení s překladatelskými agenturami (podkapitola 4.1.3). I toto by mohlo být předmětem diskuse při obhajobě. V diplomové práci je často zmiňována osoba L. O. Gureviče, se kterým byl diplomant v kontaktu, jistě by bylo vhodné v přílohách uvést přepis rozhovoru s ním, anebo alespoň uvést, že tyto nahrávky a přepisy jsou k dispozici v archivu diplomanta. V příloze je poněkud nestandardně (bez datování) a bez uvedení položených otázek otištěna e-mailová odpověď předsedkyně Komory soudních tlumočníků ČR. Škoda že diplomant v poznámkách pod čarou nikde neuvádí, že překlady citací z ruských dokumentů jsou jeho vlastní (tak jako to zmiňuje u překladu samotných názvů dokumentů). Musím však bohužel konstatovat, že tyto překlady nejsou vždy bezchybné.

Přes veškeré zásadní výhrady a kritiku se s jistým váháním domnívám, že práce J. Ruckého splňuje základní nezbytné náležitosti magisterské diplomové práce. Je napsaná samostatně a přináší i řadu nových a zajímavých poznatků o současné situaci v soudním tlumočení v Rusku.

Diplomovou práci **Jaroslava Ruckého** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji zatím **horším stupněm dobře**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.
vedoucí diplomové práce
Ústav translatoLOGIE FF UK

Praha 7. 9. 2016